

**“KAJIAN KESAN SUMBANGAN (PENGARUH) PELABUHAN
RAJANG DALAM PEMBANGUNAN SOSIO-EKONOMI”**

Oleh:

RAHAYAH BT. HJ. WAHAB

OSMAN B. KADIR

DAYANG AJIBAH BT. ABANG HJ. KHALID

AMINAH BT. HOSSEN

Kertas Projek Yang Dikemukakan Kepada Kajian Pentadbiran dan Undang-Undang
Universiti Teknologi Mara (UiTM) Cawangan Sarawak, Kampus Samarahan
Untuk Memenuhi Sebahagian Dari Syarat
Untuk Memperolehi Diploma Pentadbiran Awam

April 2003

KANDUNGAN

Muka Surat

Penghargaan	i
Kandungan	ii-iv
Senarai Jadual	v
Senarai Rajah	vi
Senarai Lampiran	vi
Abstrak	vii

BAB 1 - Pengenalan 1

1.1.	LATARBELAKANG LEMBAGA PELABUHAN RAJANG	3
1.1.1.	Fungsi LPR	3
1.1.2.	Kenyataan Korporat LPR	4
1.1.3.	Matlamat & Objektif LPR	5
1.1.4.	Falsafah Pengurusan Operasi	5
1.2.	LATARBELAKANG BANDAR SIBU	6
1.3.	LATARBELAKANG BATANG RAJANG	8
1.4.	PENYATAAN MASALAH	9
1.5.	OBJEKTIF KAJIAN	9
1.6.	KEPENTINGAN KAJIAN	10
1.7.	SKOP PENYELIDIKAN	10
1.8.	HIPOTESIS KAJIAN	11
1.9.	ANDAIAN	11
1.10.	KAJIAN LEPAS	12
1.11.	PERIHAL MENGHADKAN PENYELIDIKAN	13

BAB 2 - Sejarah Penubuhan Dan Perkembangan LPR

2.1.	SEJARAH PENUBUHAN LPR	14
2.2.	PEMBENTUKAN LPR SEBAGAI BADAN PENTADBIRAN	16
2.3..	PERUNDANGAN-PERUNDANGAN	19
2.4.	STRUKTUR ORGANISASI	19
2.5.	TENAGA KERJA	21
2.6.	SEJARAH PERKEMBANGAN LPR	22
2.7.	KESIMPULAN	40

ABSTRAK

Kajian ini memberi penekanan khusus kepada sumbangan LPR terhadap pembangunan sosio-ekonomi masyarakat di Bandar Sibu khasnya dan Lembah Rajang amnya. Kajian ini juga turut mengkaji sejarah penubuhan dan perkembangan Lembaga Pelabuhan Rajang (LPR) yang terletak di kawasan tengah Negeri Sarawak dari tahun 1970 hingga tahun 2002. Dalam pada itu, tahap-tahap perkembangan LPR akan dikaji mengikut Rancangan Malaysia Kedua hingga Kelapan. Tumpuan kajian ini ialah mengkaji fungsi, peranan dan kesan sumbangan Pelabuhan Rajang terhadap pembangunan sosio-ekonomi khususnya di Bandar Sibu. Pembangunan sosio-ekonomi dikaji melalui pelbagai sudut pandangan dengan mengkaji laporan-laporan tahunan, pengendalian kargo dan pembangunan di kawasan kawalan pelabuhan-pelabuhan tersebut. Di samping itu, sumbangan LPR untuk perdagangan antarabangsa juga boleh dilihat melalui kemudahan perkhidmatan yang kian maju dan moden. Pelbagai pembangunan dan corak perkembangan penting di Bandar Sibu akan dikaji selaras dengan rantaian pembangunan yang dibawa oleh LPR. Kepentingan pelabuhan dapat dilihat melalui sumbangannya dari segi pembangunan ekonomi, kemajuan sosial, sebagai nadi pengedar untuk kawasan pendalamaman, sebagai perangsang industri tempatan di Sibu ini. Antara masalah yang dikenalpasti boleh menjelaskan perspektif masa hadapan pembangunan LPR ialah masalah fizikal semulajadi, keseimbangan alam semulajadi, tapak perluasan dan pembangunan semula pelabuhan dan sebagainya. Kajian ini diharap dapat memberi ruang bagi pembuat keputusan untuk mendasari perancangan pembangunan bandar dan pelabuhan di masa hadapan.

BAB 1 - Pengenalan

“Pelabuhan merupakan satu unit penting yang memainkan peranan besar dalam sesebuah negara. Betapa tanpa kita sedari bahawa setiap biji beras (nasi) yang kita makan setiap hari dan kebanyakan barang keperluan sehari-hari yang kita gunakan adalah sumbangan pelabuhan. Tanpa pelabuhan, ekonomi dan pembangunan sesebuah negara atau negeri sudah pastinya akan terjejas. Oleh yang demikian, pelabuhan adalah nadi serta penjana pembangunan ekonomi negeri Sarawak.”

Di Malaysia terdapat sembilan buah pelabuhan, daripada jumlah itu, empat di Semenanjung, empat di Sarawak dan satu di Sabah. Kesemua lembaga ini adalah badan berkanun dan setiap lembaga berfungsi sebagai lembaga pelabuhan separa autonomi. Kesemua pelabuhan Persekutuan telah diswastakan iaitu Klang (diswastakan kepada dua bahagian: Northport dan Westport), Pulau Pinang (telah diswastakan sebagai Penang Port Sdn. Bhd.), Johor (Johor Port Sdn. Bhd. dan Port of Tanjung Pelepas telah diswastakan), Kuantan (telah diswastakan menjadi Kuantan Port Sdn. Bhd.) dan kesemuanya terletak di Semenanjung Malaysia. Sementara sebuah pelabuhan persekutuan di Sarawak iaitu Lembaga Pelabuhan Bintulu telah diswastakan sebagai Bintulu Port Sdn. Bhd. pada akhir tahun 2001. Kesemua pelabuhan Persekutuan di kawalselia oleh Lembaga Pelabuhan masing-masing dan bertanggungjawab kepada Kementerian Pengangkutan Malaysia. Manakala tiga lembaga pelabuhan di Sarawak iaitu Kuching, Rajang dan Miri adalah di bawah penyeliaan Kerajaan Negeri Sarawak. Di Sabah pula, semua pelabuhan disatukan dan telah diperbadankan pada penghujung 2002 kepada Suria Capital serta dikawalselia oleh Kerajaan Negeri Sabah.

BAB 2 - SEJARAH PENUBUHAN DAN PERKEMBANGAN LPR

2.1. SEJARAH PENUBUHAN LPR

Pelabuhan Rajang dikatakan sudah mula beroperasi sejak 1954 dan iaanya memainkan peranan penting dalam pengendalian kargo eksport dan import negeri Sarawak.¹⁰ Hakikatnya penambahan keperluan bagi pengurusan kemudahan pelabuhan bagi Bahagian Ketiga (pada masa itu merangkumi Sibu, Bintangor, Sarikei dan Kapit) sudah diakui pada tahun 1964. Pengakuan ini telah menjadi realiti dalam Rancangan Malaysia Pertama RMK1 (1965-1970). Keperluan untuk menambah kemudahan pelabuhan adalah selaras dengan pencapaian perkembangan perdagangan eksport dan pembangunan ekonomi yang merupakan objekti asas RMK1. Oleh yang demikian, subsidi kewangan juga telah disalurkan ke dalam perancangan belanjawannya bagi menambah kemudahan pelabuhan di Sibu, Sarikei dan beberapa pelabuhan kecil di Bahagian Ketiga. Idea awal untuk perkembangan pelabuhan di Sibu tertumpu kepada pembinaan satu pelabuhan air dalam di kawasan hilir Rajang dan juga memajukan kemudahan pengeluaran.¹¹

Selain itu, daripada kajian pengangkutan Malaysia 1967 telah dianggar bahawa dermaga berukuran 486 darab 30 kaki yang merangkumi tempat penyimpanan 42,500 kaki persegi hanya boleh memuatkan sejumlah 175,000 tan setahun dan keperluan perdagangan telah melebihi angka ini sejak 1963 lagi. Ini telah mengakibatkan kesesakan di pelabuhan Sibu. Buktinya, kajian

¹⁰ Government of Sarawak, Land & Survey Department, Sibu Traffic Study, Final Report, Kuala Lumpur: Minconsult (Sarawak) Sdn. Bhd., August 1993, hlm. 8.

¹¹ Rajang Port Authority Report & Accounts for the year 1971, The Sarawak Press Sdn. Bhd., Kuching, hlm. 9.